

İran'a Yapılanlar (1)

İçeriği Yazan: [Ata ATUN](#) [1] Zaman: Cum, 29/11/2013 - 00:15

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

İran binlerce yıldır var olan bir devlet. İmparatorluklar kurmuş, bir dönem Kızıl Adas'ın bile fethedecek denli genişlemiştir, Anadolu'yu boydan boya geçip, imdiki Yunanistan topraklarında bulunan kent devletlerine saldırarak denli yayılma gücüne ulaşmış, kökleri tarihin derinliklerine kadar inen bir devlet.

Çağımızda topraklarında çok kan petrol ve doğalgaz nedeni ile geliri yüksek olan, kendi kendine yetebilmek ve dışarıya bağımlı olmamak için çabalayan bir ülke İran. Halkının büyük bir kısmı Şii. Sonra Sunni'ler, sonra da az sayıda olsalar bile Bahai'ler ve çok az sayıda Yahudi'ler geliyor, dinsel sorun yaşamada.

İran kendi kendine yeterli olabilmek çabaları içine girdi yıllar önce. Önce hemen hemen her iş kolunda küçük sanayiye hayata geçirdi. Sonra kara taşıt araç imaline başladı. Bunun için gerekli olan tüm yan sektörleri de kurdu. Sonra sonra deniz taşıt imal etmeye geldi. Bunu da silah, uçak, füze ve uydu imali takip etti.

Petrolün ve doğalgazın getirdiği para akışına ve de ülkenin sorunları içindeki coğrafik yapıya çok güvenerek, batı hegemonyasından kurtulmanın yollarını aramaya başladı. Hedef büyüttü ve nükleer silah sahibi ülkeler sınıfına girmeyi kendine ilke edindi.

İran nükleer enerji sahibi olabilmek için yıllar önceden hazırlanmışa başladı ve büyük boyutta yatırımlar yaptı. Bilim adamları yetiştirip istihdam etti, gizli tesisler kurdu ve karmaşık testler, denemeler yaptı.

Humeyni yönetimi, gizli servisleri aldatacak yöntemleri, entrikaları ve stratejileri uygulamaya koydu. Bu nedenle de ne ABD ne de Fransa o yıllarda bunun farkına varamadılar. Ruhları bile duymadı böylesi önemli bir çağrımaz.

Gerçekte İran'da barışçıl ve askeri amaçlarla kullanılabilecek nükleer reaktörlerin yapımı Şah Rıza Pehlevi döneminde başladı. İran, Şah döneminde batının müttefiki ve batılı kurumların üyesi olduğu için, Fransa dahil hiçbir ülke İran'ın bu girişiminden herhangi bir rahatsızlık duymadı.

Tam tersine 1977 y?l?nda ?srail, ?ran'a yerden yere füzeler (SSM - Surface to Surface Missile) sisteminde i?birli?i yapmay? ve ?ran'daki teknolojiyi ileri götürmeyi teklif etmi?, gerekti?inde de bu füzelere nükleer ba?l?k tak?labilece?ini teyit de etmi?ti. (*Bar-Zohar, Mossad, 2012*)

Bu dostluk çok sürmedi ve ?ran- ?srail dostlu?u, 1979 y?l?nda yer alan ?ran Devrimi ile son buldu. Ba?a geçen devrim hükümeti ?srail'i dü?man s?n?f?na indirgedi ve iki ülke aras?ndaki dostluk gerginli?e dönü?tü.

Süreç içinde ?ran nükleer çal??malar?n? bir taraftan gerçekle?tirirken, di?er taraftan da Orta Do?u'nun ve Arap ülkelerinin lideri olmas?n?n kendisine büyük avantaj sa?layaca??n? dü?ünerek, büyüme ve liderlik stratejisini de ona göre belirledi.

Hümeyni, iktidar?n?n ilk y?llar?nda nükleer silahlanma projesini ?slam kar??t? gördü?ü için derhal durdurarak sat?n al?nan tüm araç gereci söktürdü ve yurt d???na gönderdi.

1980 y?l?nda ba?layan ve 8 y?l süren ?ran Irak sava??nda Saddam Hüseyin ?ranl?lara kar?? kimyasal silah kullan?nca, Ayetullah Hümeyni ?ran'?n silahlanma politikas?n? yeniden gözden geçirmek zorunda kald?, ?ran'?n da savunma amaçl? yeni ve farklı silahlar geli?tirmesi gerekti?ine karar verdi. Bu kararla ?ran'da biyolojik, kimyasal ve nükleer silahlar?n geli?tirilmesi ve sahip olunmas?n?n çal??malar? ba?lad?.

?ran ilk etapta, da??lma sürecine giren Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birli?indeki (SSCB) dar gelirli subay ve tesis komutanlar?ndan nükleer bomba ve sava? ba?l?klar? sat?n almak yoluna gitti. Rus generallere ve Rus Bilim adamlar?na yüksek paralarla i? teklifleri yaparak nükleer çal??malar?n?n ba?lang?ç temelini att?.... (*Devam edecek*)

Ata ATUN

ata.atun@politikadergisi.com

Devam Eden İçerik: [İran'a Yapılanlar \(2\)](#) [2]

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [3]

Kaynak URL (29/04/2024 - 06:13 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/irana-yapilanlar-1>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/ata-atun>

[2] <https://www.politikadergisi.com/makale/irana-yapilanlar-2>

[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>